

Wyrok z dnia 20 stycznia 2000 r.

II UKN 321/99

Studia w wyższej szkole wojskowej powodują zawieszenie wypłaty renty rodzinnej także wtedy, gdy uprawniony do tego świadczenia jest równocześnie studentem uczelni cywilnej.

Przewodniczący: SSN Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Jadwiga Skibińska-Adamowicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2000 r. sprawy z wniosku Artura G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w J. o rentę rodzinną, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 16 kwietnia 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z 16 kwietnia 1999 r. [...] oddalił apelację Artura G. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie z dnia 16 grudnia 1998 r. [...], oddalającego odwołanie apelującego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w J. z dnia 4 sierpnia 1998 r., wznawiającej wypłatę renty rodzinnej zawieszoną decyzją z dnia 6 września 1996 r. Sąd ustalił, że pobierający rentę rodzinną po zmarłym w dniu 14 września 1979 r. ojcu Andrzejowi, Artur G. studiował w Wojskowej Akademii Technicznej w W. Studia te ukończył w 1998 r. W okresie od 1 października 1996 r. do 27 czerwca 1998 r. był równocześnie studentem Zaocznego Studium Nauk Politycznych Uniwersytetu W. Zdaniem Sądu, Artur G. przez cały okres studiów w Wojskowej Akademii Technicznej nie był uprawniony do renty rodzinnej - stosownie do art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Dla zawieszenia wypłaty renty rodzinnej fakt podjęcia przez uprawnionego do tego świadczenia dodatkowych studiów w uczelni cywilnej jest bez

znaczenia. Kontynuowanie nauki w Uniwersytecie W. po ukończeniu Wojskowej Akademii Technicznej ma natomiast, zgodnie z art. 39 ustawy o z.e.p., znaczenie dla jego uprawnień do renty rodzinnej przed ukończeniem 25 lat.

Artur G. zaskarżył ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie prawa materialnego, a to art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin przez błędną jego wykładnię „polegającą na nieprzyjęciu, że równoczesne studiowanie na uczelni wojskowej i cywilnej nie powoduje zawieszenia prawa do renty rodzinnej”, wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku i uchylenie decyzji zawieszającej wypłatę świadczenia oraz zobowiązanie organu rentowego do wypłaty renty rodzinnej za czas zawieszenia” lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Zdaniem skarżącego, Sądy błędnie przyjęły, że „w przypadku równoczesnego studiowania na uczelniach cywilnej i wojskowej następuje zawieszenie prawa do renty rodzinnej”. W jego opinii „fakt podjęcia studiów na uczelni cywilnej możliwość zawieszenia wypłaty renty niweczy”. Twierdził, że bezpłatne wyżywienie, umundurowanie i zakwaterowanie „miało miejsce jedynie do 18-go miesiąca służby, a studia cywilne na Uniwersytecie W. podjął już po tym okresie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy są bezsporne. W latach akademickich 1996/97 i 1997/98 Artur G., uprawniony do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 14 września 1978 r. ojcu Andrzejowi, był studentem Wojskowej Akademii Technicznej i Uniwersytetu W. Spór dotyczy kwestii prawnej - czy równoczesne studia w uczelni cywilnej i wojskowej powodują skutek przewidziany w art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p., jak stwierdziły organ rentowy i Sądy obu instancji, czy też, jak twierdzi wnioskodawca, studia w uczelni cywilnej stanowią samodzielny tytuł do wypłaty renty rodzinnej.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym (jednolity tekst: Dz.U. z 1992 r. Nr 10, poz. 40 ze zm.) studentami wyższych szkół wojskowych mogą być posiadające świadectwo dojrzałości „osoby cywilne, których prośbę o powołanie do służby wojskowej w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego zostały uwzględnione”. Student wyższej szkoły

wojskowej nie będący żołnierzem zawodowym lub innym żołnierzem w czynnej służbie wojskowej jest kandydatem na żołnierza zawodowego. Taki właśnie status – kandydata na żołnierza zawodowego - miał Artur G.

Stosownie do art. 22 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 31 marca 1965 r. do słuchaczy wyższych szkół wojskowych, którzy „nie są żołnierzami zawodowymi - stosuje się przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, w części dotyczącej kandydatów na żołnierzy zawodowych”.

Według art. 99 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55 ze zm.) kandydaci na żołnierzy zawodowych otrzymują uposażenie i inne należności pieniężne oraz zakwaterowanie, wyżywienie, umundurowanie, wyekwipowanie i uzbrojenie, a nadto przysługują im bezpłatna wojskowa pomoc lecznicza i ulgi przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego. Zarówno oni, jak i członkowie ich rodzin, korzystają także z uprawnień przewidzianych w ustawie z dnia 22 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16 ze zm.), z wyjątkiem prawa do zasiłków przewidzianych w art. 128 ust. 1. Nieprawdziwa jest wobec tego podana w kasacji informacja, że „bezpłatne wyżywienie, umundurowanie i zakwaterowanie miało miejsce jedynie do 18-go miesiąca służby”. Zgodnie z § 58 ust. 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 17 listopada 1997 r. w sprawie służby wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych (Dz.U. Nr 143, poz. 962) kandydat kształcący się na oficera zawodowego, za zezwoleniem dyrektora Departamentu Kadr i Szkolnictwa Wojskowego, po ukończeniu drugiego roku studiów może podjąć na swój wniosek, skierowany drogą służbową, równoległe studia w systemie zaocznym w szkole niewojskowej. W takim trybie, bo inny nie był możliwy, wnioskodawca podjął studia w Uniwersytecie W. W przypadku wydania kandydatowi na żołnierza zawodowego zezwolenia na podjęcie studiów w szkole niewojskowej komendant wyższej szkoły wojskowej pokrywa koszty związane z podjęciem równoległych studiów w innej szkole niewojskowej oraz udziela na czas zjazdów i egzaminów zwolnienia od zajęć służbowych (§ 58 ust. 2 powołanego rozporządzenia). Zatem także i dodatkowe studia kandydata na żołnierza zawodowego są finansowane ze środków publicznych. Domaganie się w tej sytuacji wypłaty renty rodzinnej pozostaje nie tylko w sprzeczności z prawem (art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p.), ale, choć w prawie ubezpieczenia społecznego nie ma to żadnego znaczenia, z zasadami słuszności. Przeciwno wykładni art. 83 ust. 1 pkt 2

ustawy o z.e.p. proponowanej przez skarżącego przemawiają, poza argumentami gramatycznymi i ścisłym charakterem prawa ubezpieczenia społecznego, także względy funkcjonalne. Renta rodzinna jest pochodnym świadczeniem z ubezpieczenia społecznego przysługującym z tytułu utraty żywiciela. Podstawową jej funkcją jest kompensata dochodów utraconych wskutek śmierci ubezpieczonego, uzyskiwanych przez niego i przeznaczanych na utrzymanie własne oraz rodziny. Prawo do renty rodzinnej wyłączone jest wówczas, gdy kosztami utrzymania członków rodziny zmarły nie byłby obciążony. Taka sytuacja zachodzi w przypadku przejęcia przez podmiot trzeci jednej z podstawowych funkcji rodziny – dostarczenia dzieciom środków utrzymania i wychowania. Dlatego zgodnie z art. 83 ustawy o z.e.p. prawo do renty rodzinnej dzieci ulega zawieszeniu nie tylko na czas nauki w szkołach wojskowych kształcących kandydatów na żołnierzy zawodowych i pobierania stypendium na studia zagraniczne, ale także w okresie nieodpłatnego pobytu w placówkach opiekuńczo – wychowawczych albo w zakładach poprawczym lub karnym.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji.

=====